

Radosław Kołatek*

UNIJNE REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE)¹ JAKO NARZĘDZIE TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ

1. Wprowadzenie

Przyjęcie przez Radę Europejską w grudniu 2019 r.² zobowiązania do osiągnięcia wspólnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r. i równoległe ogłoszenie przez Komisję komunikatu „Europejski Zielony Ład”³, będącego zbiorem politycznych inicjatyw, które miałyby pomóc osiągnąć znaczące redukcje emisji gazów cieplarnianych w ciągu najbliższych 30 lat, stanowiło przełom w programowaniu rozwoju gospodarczego krajów UE w ramach procesu integracji europejskiej⁴. Te inicjatywy wraz z nową deklaracją Rady Europejskiej z 2020 r.⁵ o ograniczeniu krajowych emisji netto gazów cieplarnianych o co najmniej 55% do 2030 r. wymusiły na państwach członkowskich znaczne przyspieszenie transformacji energetycznej. Jej główne założenia dotyczą m.in. modernizacji i rozwoju

* Dr Radosław Kołatek – Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, ORCID 0000-0002-2910-4220.

¹ W dalszej części tekstu posługuję się zamiennie akronimem OZE i pełną nazwą, tj. odnawialnymi źródłami energii.

² Konkluzje Rady Europejskiej z 12.12.2019 r.

³ Komunikat Komisji COM(2019)640_final z 11.12.2019 r. „Europejski Zielony Ład”.

⁴ A. Sikora, *European Green Deal – legal and financial challenges of the climate change*, “ERA Forum” 2020, listopad, s. 687-690.

⁵ Konkluzje Rady Europejskiej z 10-11.12.2020 r.

infrastruktury energetycznej, a przede wszystkim znaczącego zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w miksie energetycznym, tzn. w strukturze produkcji i konsumpcji energii w Unii Europejskiej.

Wszystkie te kwestie nabrały nowego znaczenia w związku z działaniami UE mającymi na celu gospodarcze ożywienie kontynentu europejskiego po kryzysie będącym skutkiem pandemii koronawirusa COVID-19 pod zbiorczą nazwą „Plan Odbudowy dla Europy”⁶. Do dyspozycji państw członkowskich zaplanowano środki finansowe w ramach wieloletniego budżetu UE na lata 2021-2027 oraz instrumentu finansowego „Next Generation EU” na gigantyczną kwotę 1,8 bln euro⁷. Do istoty unijnych działań zostały zaliczone m.in. wzmocnienie pozycji unijnego przemysłu na poziomie globalnym oraz walka ze zmianami klimatu, w tym transformacja energetyczna zmierzająca do maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej przez państwa członkowskie.

Współcześnie liczne argumenty przemawiają za produkcją energii ze źródeł odnawialnych. Należy do nich z pewnością konieczność dywersyfikacji źródeł energii – ta związana jest z bezpieczeństwem energetycznym. Wskazuje się również na stopniowe wyczerpywanie się konwencjonalnych zasobów, takich jak gaz ziemny, ropa naftowa czy węgiel. Jednak argument odwołujący się do ochrony klimatu i środowiska poprzez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych osadzony w kontekście odbudowy gospodarek państw UE po pandemii staje się w ostatnim okresie dominujący⁸.

2. Zobowiązania międzynarodowe Unii Europejskiej w zakresie ochrony klimatu

Działania UE na rzecz ochrony klimatu podejmowane od początku nowego stulecia były konsekwencją zawierania porozumień międzynarodowych, zmierzających do powstrzymania globalnego ocieplenia i zmian klimatycznych. Obejmowały one zasadniczo dwa etapy. W pierwszym okresie, w następstwie przystąpienia Unii Europejskiej i państw członkowskich do Protokołu z Kioto⁹ Rada

⁶ Wspólne założenia odbudowy z 21.04.2020 r. *A ROADMAP FOR RECOVERY Towards a more resilient, sustainable and fair Europe*, <https://www.consilium.europa.eu/media/43384/roadmap-for-recovery-final-21-04-2020.pdf> (dostęp 1.02.2020 r.).

⁷ Konkluzje Rady Europejskiej z 10-11.12.2020 r.

⁸ A. Szafranski, *Prawo energetyczne. Wartości i instrumenty ich realizacji*, Warszawa 2014, s. 138.

⁹ Protokół z Kioto do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto z 11.12.1997 r. (Dz.U. z 2005 r., Nr 203, poz. 1684); decyzja Rady 2002/358/WE z 25.04.2002 r. dotycząca zatwierdzenia przez Wspólnotę Europejską Protokołu z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu i wspólnej realizacji wynikających z niego zobowiązań, Dz.Ur. UE 2002 Nr L 130/1.

Europejska w 2007 r. uzgodniła zobowiązania UE do redukcji gazów cieplarnianych o 20%, zwiększenie efektywności energetycznej o 20% i zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych również o 20%¹⁰. Rok później w UE doszło do przyjęcia pięciu dyrektyw i rozporządzenia przekuwających wcześniejsze uzgodnienia polityczne na język aktów normatywnych UE, określonych całościowo jako „pakiet klimatyczno-energetyczny”¹¹, którego centralnym elementem stały się rozwiązania dotyczące odnawialnych źródeł energii¹². Wśród przyjętych aktów prawodawczych była dyrektywa RED dotycząca odnawialnych źródeł energii¹³. To właśnie na jej podstawie został zwiększony dotychczasowy cel, określający udział źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii na poziomie UE.

Przekonanie społeczności globalnej o konieczności dokonania jeszcze większej globalnej redukcji emisji gazów cieplarnianych w porównaniu z tym, co zostało uzgodnione w Kioto w 1997 r. doprowadziło do zawarcia w 2015 r. w trakcie Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu nowej umowy międzynarodowej – Porozumienia paryskiego¹⁴. Strony umowy zobowiązały się do ograniczenia wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2°C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowanie wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5°C. Przyjęty w 2018 r. na COP24¹⁵, dzięki zaangażowaniu polskiej Prezydencji szczytu, pakiet decyzji wdrażających Porozumienie paryskie – „Katowice Rulebook” – ustanowił podstawę wdrażania nowego globalnego reżimu ochrony klimatu po 2020 r.¹⁶

W wypracowaniu Porozumienia paryskiego istotną rolę odegrały państwa unijne, rozpoczynając w ten sposób drugi etap transformacji energetycznej w Unii

¹⁰ Konkluzje Rady Europejskiej z 8-9.03.2007 r.; konkluzje zawierały zobowiązania określone później jako „3x20”.

¹¹ Szczegółowa informacja dot. propozycji Komisji „2020 climate & energy package”: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_en (dostęp 27.01.2021 r.).

¹² P. Lowe, *Regulating Renewable Energy in the European Union*, „Renewable Energy Law and Policy” 2010, nr 1, s. 17.

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz.Urz.UE L 140/16 z 5.06.2009 r.; tzw. dyrektywa OZE; ang. *Renewable Energy Directive* (RED).

¹⁴ Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9.05.1992 r., przyjęte w Paryżu dnia 12.12.2015 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 36); szeroka analiza Porozumienia: Ch. Streck, P. Keenlyside, M. von Unger, *The Paris Agreement: A New Beginning*, „Journal for European Environmental & Planning Law” 2016, nr 13.

¹⁵ Skrótowa nazwa dla corocznych szczytów Konferencji Stron Ramowej konwencji NZ ws. zmian klimatu (ang. Conference of the Parties – COP).

¹⁶ Zestaw decyzji podjętych w czasie szczytu COP24/CMP14/CMA1 w Katowicach odbywającego się w dniach 2-15.12.2018 r., nazywany również „Katowice Climate Package”.

Europejskiej¹⁷. Wśród najważniejszych aktów normatywnych oraz zobowiązań politycznych w ramach UE w zakresie ochrony klimatu, które zostały przyjęte w tym okresie, należy wymienić kilka dokumentów. Pierwszy z nich to rozporządzenie 2018/1999 ws. zarządzania unią energetyczną (rozporządzenie *governance*)¹⁸ ustanawiające dwa instrumenty koordynacji działań podmiotów rządowych, regionalnych i unijnych przy wdrażaniu przyjętych planów w pięciu wymiarach unii energetycznej: bezpieczeństwa energetycznego, wewnętrznego rynku energii, wydajności energetycznej, obniżenia emisyjności oraz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. Komunikat Komisji „Czysta Planeta dla wszystkich” będący propozycją strategii długoterminowej UE w ramach Porozumienia paryskiego¹⁹, wraz z propozycją osiągnięcia do 2030 r. co najmniej 32-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii w UE, stanowił polityczne wytyczne, na podstawie których zostały sformułowane projekty stosownych aktów legislacyjnych. Nie można pominąć konkluzji Rady Europejskiej z 2019 r. i 2020 r., w których państwa członkowskie najpierw zobowiązały się do osiągnięcia wspólnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., a rok później zatwierdzony został wiążący cel UE zakładający ograniczenie w UE emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w porównaniu z poziomem z roku 1990. Zobowiązania te, przyjęte przez państwa UE w Radzie Europejskiej, miały bezpośredni wpływ na wypracowanie modelu transformacji energetycznej UE w oparciu o odnawialne źródła energii.

3. Pojęcie odnawialnych źródeł energii

Jeżeli chodzi o sam termin odnawialnych źródeł energii, to literatura przedmiotu określa OZE jako „źródła, które wykorzystują naturalne zasoby ziemi, których nie może zabraknąć ze względu na ich albo odnawialność albo nieustanne występowanie w przyrodzie”²⁰. Zalicza się do nich m.in. wiatr, energię słoneczną,

¹⁷ S. Afionis, *The European Union in International Climate Change Negotiations*, Londyn-Nowy Jork 2017, s. 186; S. Dröge, O. Geden, *The EU and the Paris Climate Agreement Ambitions, Strategic Goals, and Tactical Approaches*, SWP Comment 2015/C 29, May 2015; <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-eu-and-the-paris-climate-agreement/> (dostęp 9.04.2021 r.).

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z 11.12.2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/1.

¹⁹ Komunikat Komisji „Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki”, COM(2018)773 z 28.11.2018 r.

²⁰ A. Szafranski, op.cit., s. 138.

prądy morskie i pływy morskie, energię spadku rzek, biogaz wytworzony ze ścieków lub rozkładu szczątków roślin lub zwierząt, rośliny z których można wytworzyć paliwa lub komponenty do paliw (biopaliwa i biokomponenty) lub też energię elektryczną (biomasa)²¹.

Bardzo podobnie – co nie może być żadnym zaskoczeniem – są definiowane odnawialne źródła energii w dyrektywie RED II, której przedmiot regulacji dotyczy właśnie tych kwestii²². Zgodnie z przepisem art. 2 pkt 1 „energia ze źródeł odnawialnych” lub „energia odnawialna” oznacza energię z odnawialnych źródeł niekopalnych, a mianowicie energię wiatru, energię promieniowania słonecznego (energię słoneczną termiczną i energię fotowoltaiczną) oraz energię geotermalną, energię otoczenia, energię pływów, fal i inną energię oceanów, hydroenergię, biomasę oraz gaz pochodzący z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i ze źródeł biologicznych (biogaz);

W ten sam sposób postrzega się OZE w dyrektywie ws. wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii (art. 2 pkt 31)²³, która jest zasadniczo kalką przepisu dyrektywy RED II. Łatwo dostrzegalne różnice wynikają zapewne z nowszego tłumaczenia zastosowanego w późniejszej z dyrektyw. Nie przynosi to jednak żadnych korzyści, tym bardziej że wersje francuskie i angielskie obu aktów normatywnych są identyczne. W przypadku rozporządzenia *governance* mamy racjonalny zabieg polegający na odesłaniu, w celu odnalezienia definicji odnawialnych źródeł energii, do dyrektywy RED II bez formułowania własnej propozycji²⁴. Niewątpliwie porządkuje to, chociaż w ograniczonym zakresie, aspekty definicyjne OZE²⁵.

W tym kontekście warto jednocześnie odnotować, że pierwszym unijnym aktem normatywnym, który definiował pojęcie odnawialnych źródeł energii była nieobowiązująca już dyrektywa o wspieraniu odnawialnych źródeł energii²⁶. Jednak przepisy te nie uwzględniały jeszcze energii aerotermalnej (magazynowanej

²¹ Szeroka analiza energii ze źródeł odnawialnych: J. Twidell, T. Weir, *Renewable Energy Resources*, Londyn-Nowy Jork 2015, s. 4-10.

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/82.

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z 5.06.2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE, Dz.Urz.UE 2019 Nr L 158/125.

²⁴ Art. 2 pkt 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999: „energia ze źródeł odnawialnych” lub „energia odnawialna” oznacza energię ze źródeł odnawialnych lub energię odnawialną zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 dyrektywy RED II.

²⁵ Warto zasygnalizować, że w zbliżony sposób odnawialne źródła energii są definiowane w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z 17.06.2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz.Urz.UE 2014 Nr L 187/1.

²⁶ Dyrektywa 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27.09.2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2001 Nr L 283/33, uchylona 31.12.2011 r.

w postaci ciepła w powietrzu w danym obszarze), geotermalnej (składowanej w postaci ciepła pod powierzchnią ziemi) i hydrotermalnej (składowanej w postaci ciepła w wodach powierzchniowych) jako pozyskiwanych z OZE²⁷. Rozszerzenie definicji o trzy wyżej wymienione kategorie nastąpiło w późniejszym akcie – pierwszej dyrektywie regulującej zagadnienia OZE, a mianowicie w dyrektywie RED²⁸.

W świetle powyższego można więc sformułować tezę, że na gruncie aktów normatywnych UE regulujących kwestie energetyki odnawialnej samo pojęcie OZE jest rozumiane w sposób jednoznaczny, a zaproponowane rodzaje energii odnawialnej pokrywają się, co powinno w przyszłości pozwolić uniknąć wątpliwości interpretacyjnych. Pozostaje do oceny, czy jest to swoisty *numerus clausus* – enumeratywne wyliczenie, zawierające wszystkie i jednocześnie jedyne dopuszczalne formy energii odnawialnej, czy też jest to raczej katalog otwarty i w miarę pojawiania się nowych technologii, spełniających kryteria przytoczonej powyżej definicji, będą one zaliczane do OZE. Do tej drugiej opinii przychylają się M. Karpiński i M. Szyrski, wskazując, że „prawodawstwo Unii Europejskiej dąży do objęcia pojęciem źródła odnawialnego każdego rodzaju energii pozyskiwanej z paliw niekopalnych”²⁹. Szersza analiza tego zagadnienia nie jest jednak przedmiotem niniejszego artykułu.

4. Akty prawne UE regulujące wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

W Unii Europejskiej dopiero po 1988 r. podjęte zostały prace legislacyjne, których celem było uregulowanie zagadnień dotyczących odnawialnych źródeł energii. W ocenie A. Szafrąńskiego unijne regulacje prawne przyjęte na przełomie wieków stały się jednym „z fundamentów polityki energetycznej Unii Europejskiej, która określając program 3 × 20, uznała za jeden z trzech najważniejszych celów zwiększenie produkcji energii z OZE o 20% w całej Unii do 2020 r.”³⁰. Obecnie ta uwaga ma jedynie historyczny charakter. Niemniej ukazuje ona trendy, które zostały wyznaczone kilkanaście lat temu, i jednocześnie potwierdza, że projekt transformacji energetycznej kontynentu europejskiego nie jest w żadnej mierze działaniem *ad hoc*, ale ma swoje umocowanie w procesie integracji europejskiej.

²⁷ M. Karpiński, M. Szyrski, Art. 2 Ustawy o odnawialnych źródłach energii [w:] *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, red. M. Czarnecka, T. Ogłódek, Warszawa 2020, s. 787.

²⁸ Dyrektywa 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz.Urz.UE 2009 Nr L 140/16.

²⁹ M. Karpiński, M. Szyrski, op.cit., s. 787.

³⁰ A. Szafrąński, op.cit., s. 139.

Obecnie do podstawowych źródeł prawa pochodnego w zakresie OZE należą dwie dyrektywy ws. promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, tj. dyrektywa RED³¹ oraz dyrektywa RED II³². Oba akty normatywne regulują wspieranie produkcji energii elektrycznej pochodzącej z OZE. Dzieli je jednak okres prawie dziesięciu lat. Zestawiając je, można więc dostrzec, na podstawie analizy wyznaczonych celów redukcyjnych, planowaną skalę zmian w tym okresie, a następnie odnieść te dane do realnych danych.

W przypadku dyrektywy RED najważniejszą zmianą w stosunku do przepisów z 2001 r.³³ było ustanowienie po raz pierwszy wiążących, a nie, jak było do tej pory, indykatywnych, celów krajowych dla państw członkowskich (art. 1 i 3 dyrektywy) do roku 2020 określających udział źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii na poziomie UE³⁴. To pozwoliło na określenie obowiązków poszczególnych państw UE w kontekście zapewniania odpowiedniego zużycia energii pochodzącej z OZE. W tym celu przyjęto dla każdego państwa członkowskiego oddzielnie cele wskaźnikowe, które każde z nich ma osiągnąć w danym roku w horyzoncie czasowym do 2020 r. Nałożenie obowiązku zapewnienia udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii wiąże się z koniecznością stworzenia mechanizmów zapewnienia wiarygodności pochodzenia energii z OZE oraz obowiązkiem przygotowania sprawozdań kierowanych do Komisji. Państwa członkowskie zobowiązane zostały do realizacji celów wskaźnikowych dla zużycia biopaliw i biokomponentów w całościowym zużyciu paliw przeznaczonych do transportu oraz celów wskaźnikowych dla zużycia energii elektrycznej z OZE³⁵.

Mimo że również dyrektywa RED II ustanowiła wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych, to najistotniejszą różnicą w stosunku do wcześniej przywołanego aktu legislacyjnego UE jest wyznaczenie w art. 3 „wiążącego unijnego celu ogólnego w odniesieniu do całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w Unii w 2030 r.”. Rolą państw członkowskich jest przyczynienie się do osiągnięcia tego ogólnego celu, niemniej ich wkład stanowi rezultat podjętych decyzji krajowych. Niewątpliwie więc przyjęte rozwiązanie przyznaje szerokie uznanie państwom UE. Nie jest jednak ono

³¹ Dyrektywa 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz.Urz.UE 2009 Nr L 140/16.

³² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/82.

³³ Dyrektywa 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27.09.2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2001 Nr L 283/33, uchylona 31.12.2011 r.

³⁴ P. Lowe, op.cit., s. 17.

³⁵ Pkt. 15 wstępu do dyrektywy 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz.Urz.UE 2009 Nr L 140/16.

bezgraniczne³⁶. Kolejną nowością, niezwykle istotną w perspektywie konieczności przyspieszenia transformacji energetycznej w oparciu o OZE, było ustanowienie zasad wsparcia finansowego dla przedsiębiorców, stymulującego wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych. Na podstawie art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy państwa członkowskie zostały upoważnione do ustanowienia krajowych systemów wsparcia, polegających na np. partycypacji w kosztach budowy instalacji wytwórczych (wsparcie dotyczące inwestycji) lub zachęty finansowe w odniesieniu do bieżącej działalności w zakresie wytwarzania energii (np. instrumenty dotyczące cen lub ilości energii z OZE wprowadzanej na rynek)³⁷. W nie mniejszym stopniu ważne było również ustanowienie podstaw prawnych dla prosumpcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (art. 21 dyrektywy) i wykorzystywania takiej energii m.in. w sektorach: ogrzewania, chłodzenia i transportu (art. 24 i 25 dyrektywy).

Na tle zagadnień związanych z systemami wsparcia w celu rozwoju energetyki odnawialnej wśród aktów normatywnych UE w tym miejscu należy jeszcze zasygnalizować dwa akty wydane przez Komisję dotyczące dopuszczalności pomocy publicznej w określonych przypadkach. Odgrywają one istotną rolę w określeniu zakresu legalnego wsparcia przez państwa UE, udzielanego w celu rozwoju infrastruktury OZE. Są to tzw. rozporządzenie GBER³⁸ oraz wytyczne CEAG³⁹.

5. Cele polityki Unii Europejskiej w zakresie odnawialnych źródeł energii

Wspieranie odnawialnych form energii zostało zaliczone w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) do jednego z celów unijnej polityki energetycznej (art. 194 ust. 1 lit. c TFUE⁴⁰). Wśród przyczyn, dla których TFUE uznaje konieczność podejmowania działań wspomagających rozwój OZE, jest to, że koszty produkcji energii z paliw kopalnych są nadal zasadniczo niższe w stosunku do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, mimo że te ostatnie w zdecydowanej większości to siły przyrody, a więc mające nieodpłatny charakter⁴¹.

³⁶ T. Iliopoulos, *Dilemmas on the Way to a New Renewable Energy Directive*, „European Energy and Environmental Law Review” grudzień 2018, s. 216.

³⁷ P. Lissoń, *Rynek energetyczny [w:] System prawa Unii Europejskiej. Prawo rynku wewnętrznego*, red. D. Kornobis-Romanowska, t. 7, Warszawa 2020, s. 649.

³⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z 17.06.2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz.Urz.UE 2014 Nr L 187/1; tzw. rozporządzenie ws. wyłączeń blokowych; ang. *The General Block Exemption Regulation (GBER)*.

³⁹ Komunikat Komisji Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią z 2022 r., Dz. Urz. UE C 80, s. 1; tzw. wytyczne CEAG; ang. *Guidelines on State aid for climate, environmental protection and energy 2022*.

⁴⁰ Art. 194 TFUE jest normą kompetencyjną UE w sprawach energetyki.

⁴¹ P. Lissoń, op.cit., s. 648.

Zgodnie z dyrektywą RED II istota wspierania odnawialnych form energii sprowadza się do ustanowienia przez państwo UE lub grupę takich państw mechanizmów prawno-finansowych, które będą promować wykorzystanie energii OZE poprzez zmniejszenie kosztów tej energii lub zwiększenie ceny, za którą można ją sprzedać, jak również w drodze zwiększenia „poprzez nałożenie obowiązku stosowania energii odnawialnej lub w inny sposób – jej nabywanej ilości, w tym m. in.: pomoc inwestycyjną, zwolnienia z podatków lub ulgi podatkowe, zwrot podatków, systemy wsparcia polegające na nałożeniu obowiązku stosowania energii odnawialnej, w tym również systemy posługujące się zielonymi certyfikatami, oraz systemy bezpośredniego wsparcia cen, w tym taryfy gwarantowane oraz wypłaty premii zmiennej albo stałej”⁴².

Skoro więc Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej uznaje, że wspieranie OZE to jeden z celów polityki energetycznej UE, to zgodnie z art. 194 ust. 1 TFUE takie poparcie powinno się odbywać „w duchu solidarności między państwami członkowskimi”. Wyodrębnienie tej kategorii aksjologicznej, jaką jest solidarność, w ustępie pierwszym wyżej wskazanej normy kompetencyjnej UE miało podkreślić istotne znaczenie solidarności nie tylko w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw energii, co było przedmiotem intensywnych prac legislacyjnych poprzedniego dziesięciolecia⁴³. Ostatnie lata bowiem przyniosły również znaczący rozwój nowych i odnawialnych form energii w ramach unijnej polityki energetycznej. Dlatego należy przyjąć, że zasada solidarności powinna być stosowana w odniesieniu do tej sfery działań w obrębie Unii Energetycznej.

Wśród przyczyn, dla których państwa członkowskie UE zobowiązały się do urzeczywistniania unijnych celów polityki energetycznej, trzeba wymienić bezpieczeństwo energetyczne⁴⁴. Nie można jednak pominąć celów w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania negatywnym zmianom klimatu⁴⁵. W przypadku tej ostatniej szczególnego znaczenia nabiera ograniczenie stosowania paliw kopalnych, takich jak węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny. Istotna jest również potrzeba zwiększenia niezależności Unii Europejskiej od importu klasycznych nośników energii, co równocześnie przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego⁴⁶. Stanowi to jednocześnie realizację kolejnego celu unijnej polityki

⁴² Art. 2 pkt. 5 dyrektywy (UE) 2018/2001.

⁴³ A. Szafranski, op.cit., s. 138.

⁴⁴ M. Nowacki, komentarz do art. 194 [w:] *Komentarz TFUE*, t. II, red. A. Wróbel, Warszawa 2012, s. 1361;

⁴⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego *Czysta planeta dla wszystkich Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki*, COM/2018/773 final z 28.11.2018 r.

⁴⁶ Green Paper – *Towards a European strategy for the security of energy supply*, COM(2000)769; analiza statystyczna: S. Mothana Obadi, M. Korček, *EU Energy Security – Multidimensional Analysis of 2005-2014 Development*, „International Journal of Energy Economics and Policy” 2017, nr 2, s. 113-120.

energetycznej, zawartego w TFUE. Równie istotne jest też zapewnienie unijnym konsumentom, zgodnie z treścią rozporządzenia *governance*, bezpiecznych, zrównoważonych, konkurencyjnych i niedrogich dostaw energii⁴⁷. Za nie mniej ważny uznaje się też rozwój innowacji, co miałyby pozwolić Unii Europejskiej uzyskać wiodącą pozycję technologiczną i przemysłową na arenie międzynarodowej przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia⁴⁸.

Stopniowe podnoszenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w strukturze produkcji i konsumpcji energii w Unii Europejskiej to kolejny z priorytetów polityki energetycznej UE. W tym przypadku, dla identyfikacji poszczególnych jego składowych konieczne jest odwołanie się do norm prawa pochodnego. Chronologicznie rzecz biorąc, po raz pierwszy wymóg osiągnięcia określonego udziału energii odnawialnej w miksie został ustanowiony we wspomnianej już wcześniej nieobowiązującej dyrektywie o wspieraniu odnawialnych źródeł energii⁴⁹. Cele zostały tam ujęte w postaci wskaźnika ilościowego, który zakładał wzrost udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii UE do 12% wraz ze wzrostem udziału tej energii w produkcji energii elektrycznej do 22,1% w całkowitym zużyciu energii elektrycznej brutto UE. Zobowiązania poszczególnych krajów członkowskich zostały ustalone w oparciu o indywidualne cele dotyczące udziału energii odnawialnej w zużyciu energii elektrycznej. Osiągnięcie wyżej wymienionych celów zostało zaplanowane do 2010 r.

Nowe wytyczne odnośnie do podnoszenia udziału OZE w miksie energetycznym UE na kolejną dekadę, czyli do roku 2020, zostały wyznaczone w dyrektywie RED. Jej przepisy nakazywały wzrost wysokości udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii w UE do 20%, tj. o 8% więcej w stosunku do zaplanowanego wcześniej poziomu 12% (art. 3 ust. 1 dyrektywy). Osiągnięcie zaplanowanego celu na poziomie unijnym miało nastąpić, tak jak poprzednio, w oparciu o przyjęcie przez państwa członkowskie wiążących zobowiązań zwiększających udział energii odnawialnej w ich zużyciu krajowym (metodyka działań ustanowiona w art. 5-11 dyrektywy). Ponadto dyrektywa ta zakładała udział energii odnawialnej w sektorze transportowym na poziomie 10% (art. 3 ust 4 dyrektywy).

Nowy wiążący cel unijny odnoszący się do całkowitego udziału energii z OZE w końcowym zużyciu energii brutto w Unii Europejskiej na najbliższą dekadę, tj.

⁴⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z 11.12.2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/1.

⁴⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/82.

⁴⁹ Dyrektywa 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27.09.2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2001 Nr L 283/33, uchylona 31.12.2011 r.

do roku 2030, został wyznaczony przez dyrektywę RED II. Ustanowiona wysokość celu to co najmniej 32% (art. 3 ust. 1 dyrektywy). Rolą państw członkowskich jest określenie wkładów krajowych do realizacji ww. celu unijnego. Powinny to zadeklarować w swoich zintegrowanych Krajowych Planach Energii i Klimatu, w ten sposób tworząc plan wiążących celów klimatycznych i energetycznych w perspektywie roku 2030 zgodnie z art. 3-5 i 9-14 rozporządzenia *governance*.

Realizacja założonych celów – już perspektywie najbliższych dziesięciu lat – powinna przyczynić się do tego, że energia ze źródeł odnawialnych stanie się znaczącą częścią wewnętrznego rynku energii. Wszak realizacja, choć nie bez przeszkód, celów wyznaczonych w aktach wchodzących w skład regulacji prawnych pakietu klimatyczno-energetycznego i tzw. pakietu zimowego z 2016 r. niewątpliwie zwiększyła stabilnie rosnący wolumen energii OZE w miksie energetycznym państw UE.

6. Instrumenty prawne wspierające rozwój energetyki odnawialnej

Mimo że źródła energii odnawialnej są w zdecydowanej większości siłami przyrody, co stanowi o ich nieodpłatności, to koszty produkcji energii z tych źródeł są nadal zasadniczo wyższe w stosunku do energii uzyskanej w oparciu o technologie konwencjonalne, które wykorzystują paliwa kopalne. Wśród przyczyn wskazuje się nie tylko na wysokie ceny nowych technologii, lecz również na przyczyny i koszty administracyjne, jak np. złożone procedury przyznawania zezwoleń czy długotrwałe procesy planowania⁵⁰. W tym więc leżą główne powody wspierania produkcji energii z OZE dla zapewnienia jej opłacalności nie tylko na unijnym rynku energii. Dlatego też reguły pomocy państwa stanowią zasadniczą część regulacji UE dotyczących energii. Wyznaczają one granice dla państw członkowskich w zakresie interwencji w strukturę i działania biznesowe na rynku energii, zezwalając na przyznanie lub zakazanie korzyści finansowej określone przedsiębiorstwu. Mają w ten sposób zaradzić nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rynku i zapewnić realizację celów w zakresie rynku energii⁵¹.

W Unii Europejskiej od dłuższego czasu istnieją różnorodne sposoby i formy wsparcia dla przedsiębiorców, a od niedawna również dla prosumentów, wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Zanim powstały mechanizmy na poziomie

⁵⁰ C.A. Hart, D. Marcellino, *Subsidies or Free Markets to Promote Renewables?*, "Renewable Energy Law and Policy" 2012, nr 3, s. 196-198; I. Mauleón, *The Cost of Renewable Power: A Survey of Recent Estimates* [w:] *Green Energy and Efficiency*, red. A. Ansuategi, J. Delgado, I. Galarraga, Nowy Jork 2015, s. 235-268; zob. także: Komunikat Komisji, „Wytoczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020”, Dz.Urz.UE 2014 Nr C 200/13.

⁵¹ F. Schöningh, C. Ziegler, *What is State Aid?* [w:] *State Aid and the Energy Sector*, red. L. Hancher, A. de Hauteclocque, F.M. Salerno, Oxford 2018, s. 7-10.

UE rozbieżność krajowych systemów wsparcia opartych na różnych rodzajach zachęt niejednokrotnie spotykała się z krytyką Komisji, wskazującą, że może to powodować przeszkody we wchodzeniu na rynek i zniechęcać podmioty rynkowe do wprowadzania transgranicznych modeli biznesowych. Z tych powodów Komisja zdecydowała się na przygotowanie projektów legislacyjnych zmierzających do ustanowienia wspólnych zasad stosowania systemów wsparcia w celu minimalizacji zakłóceń rynku i nadania większej spójności podejmowanym działaniom⁵².

Zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy RED II istotą systemu wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych jest zapewnienie zachęt do wprowadzania tego typu energii „na rynek energii elektrycznej w sposób rynkowy i reagujący na sytuację rynkową, przy unikaniu niepotrzebnych zakłóceń rynków energii elektrycznej i z uwzględnieniem ewentualnych kosztów włączenia do systemu oraz stabilności sieci”. Stosowne zachęty powinny zmniejszać koszty wytworzenia takiej energii, zwiększać cenę, po której możliwa jest jej sprzedaż, a także „poprzez zwiększenie ilości, w jakiej energia ta nabywana jest przez jej odbiorców”⁵³.

Jeżeli chodzi o istniejące w państwach UE systemy wsparcia, to ich zasadniczy podział ma dwuelementowy charakter⁵⁴. W przypadku udzielania wsparcia inwestycyjnego środki te są wykorzystywane do przekształcania, modernizacji i dążenia do „zazielenienia” rynków energii w Europie dzięki infrastrukturze odnawialnej energii elektrycznej i energii środka efektywności na czele. W szczególności dotyczy ono dotacji do kosztów budowy instalacji wytwórczych, co również może obejmować pomoc dla rozwoju energetyki prosumenckiej (np. dotacje do mikroinstalacji fotowoltaicznych w ramach rządowego programu „Mój prąd”⁵⁵). Wielkość pomocy publicznej przeznaczanej na energię w takim zakresie zajmuje drugie miejsce wśród zatwierdzonych środków pomocy w UE⁵⁶.

Drugi rodzaj wsparcia odnosi się do bieżącej działalności w zakresie wytwarzania. W praktyce ma to większe znaczenie i opiera się na instrumentach odnoszących się do cen lub ilości energii z OZE wprowadzanej na rynek (wsparcie operacyjne). W tym miejscu należy również zasygnalizować odrębne rodzaje

⁵² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Energia odnawialna: ważny uczestnik europejskiego rynku energii”, COM(2012)271 z 6.06.2012 r.

⁵³ P. Lisoń, op.cit., s. 649.

⁵⁴ Komunikat Komisji określający „Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020”, Dz.Urz.U.E 2014 Nr C 200/1.

⁵⁵ Rozporządzenie Ministra Energii z 30.08.2019 r. w sprawie rodzajów programów i projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Dz.U., poz. 1665) wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy z 17.07.2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 673, ze zm.).

⁵⁶ I. Herrera Anchustegui, Ch. Bergqvist, *The Role of State Aid Law in Energy* [w:] T. Soliman Hunter, I. Herrera Anchustegui, P. Crossley, G. Álvarez (red.), *Routledge Handbook of Energy Law*, Oxford 2020; <https://ssrn.com/abstract=3446687> (dostęp 10.04.2021 r.).

wsparcia dla OZE w postaci zachęt i ułatwień o charakterze administracyjnym, jak np. obowiązek operatorów sieci elektroenergetycznych polegający na zapewnieniu pierwszeństwa w świadczeniu usług przesyłania i dystrybucji energii z OZE, preferencyjne zasady bilansowania handlowego energii OZE lub szczególnie zasady przyłączania instalacji wytwórczych do sieci energetycznych⁵⁷.

W przypadku systemów wsparcia operacyjnego dysponujemy zasadniczo trzema modelami⁵⁸. Pierwszy z nich to model taryf gwarantowanych, czyli tzw. FiT (*feed-in-tariffs*)⁵⁹. Jego istotą jest uzyskanie przez producenta stałej, preferencyjnej ceny za wprowadzenie energii do sieci i dodatkowo gwarantowanej w długim okresie czasu. Innym rozwiązaniem jest model premii gwarantowanych, w którym wytwórca sprzedaje energię po cenie rynkowej oraz otrzymuje dodatkową premię, służącą wyrównaniu ceny do poziomu taryfy gwarantowanej. *Last but not least* to model przetargowy. Do uzyskania wsparcia, mającego postać wieloletniego kontraktu na dostawy energii po cenie wyższej niż rynkowa, konieczne jest wygranie przetargu (aukcji), o czym decyduje najniższa zaproponowana przez wytwórcę cena. Obecnie ten ostatni model wsparcia w postaci systemów aukcyjnych jest stosowany w wielu państwach członkowskich UE⁶⁰. Podstawy prawne do jego implementacji do prawa krajowego dało rozporządzenie GBER, wydane w 2014 r., w którym Komisja uznała niektóre rodzaje pomocy publicznej za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 TFUE.

7. Wnioski

Celem artykułu było wykazanie, że w wyniku ambicji Unii Europejskiej w odniesieniu do ochrony klimatu m.in. poprzez obniżenie emisji gazów cieplarnianych, w ciągu ostatnich dwudziestu lat, doszło do znaczącego rozwoju regulacji prawnych, które stały się fundamentem transformacji energetycznej w Unii Europejskiej. W tym przypadku, kluczową rolę odgrywają dwie dyrektywy RED i RED II, których celem jest nie tylko ustanowienie wspólnych ram dla promowania energii ze źródeł odnawialnych, lecz również wiążącego unijnego celu ogólnego dotyczącego całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w UE. Ponadto dokonany w artykule przegląd istniejących

⁵⁷ P. Lissoń, op.cit., s. 649.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Commission Staff Working Document „The support of electricity from renewable energy sources Accompanying document to the Proposal for a Directive Of The European Parliament And Of The Council on the promotion of the use of energy from renewable sources COM(2008) 19 final”, SEC(2008) 57 z 23.01.2008 r.

⁶⁰ P. Lissoń, *Rynek energetyczny [w:] System prawa Unii Europejskiej. Prawo rynku wewnętrznego*, red. D. Kornobis-Romanowska, t. 7, Warszawa 2020, s. 649-650.

definicji pojęcia „odnawialne źródła energii” zawartych w obowiązujących aktach prawa UE, potwierdził ich pełną zbieżność.

Ostatnie zagadnienie podjęte w artykule dotyczyło mechanizmów wsparcia finansowego dla produkcji energii ze źródeł odnawialnych dla szybszego jej wprowadzania na rynek. Ocena zasadniczych zmian regulacyjnych, jakie zaszły w tym zakresie w perspektywie ostatnich lat, pozwala mieć nadzieję, że przyjęte przez UE zobowiązania do osiągnięcia wspólnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., a także 32% udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii do roku 2030 zostaną osiągnięte.

Źródła prawa

1. Źródła prawa UE
Decyzja Rady 2002/358/WE z 25.04.2002 r. dotycząca zatwierdzenia przez Wspólnotę Europejską Protokołu z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu i wspólnej realizacji wynikających z niego zobowiązań, Dz.Urz.UE 2002 Nr L 130/1.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/82.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z 5.06.2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE, Dz.Urz.UE 2019 Nr L 158/125.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE, Dz.Urz.UE 2009 Nr L 140/16.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/77/WE z 27.09.2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, Dz.Urz.UE 2001 Nr L 283/33, uchylona 31.12.2011 r.
Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego COM(2018)773 z 28.11.2018 r. „Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki”.
Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów COM(2019)640 z 11.12.2019 r. „Europejski Zielony Ład”.
Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Energia odnawialna: ważny uczestnik europejskiego rynku energii”, COM(2012)271 z 6.06.2012 r.
Komunikat Komisji „Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020”, Dz.Urz.UE 2014 Nr C 200/13.

Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z 17.06.2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz.Urz.UE 2014 Nr L 187/1.

Rozporządzenie Ministra Energii z 30.08.2019 r. w sprawie rodzajów programów i projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Dz.U., poz. 1665) wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy z 17.07.2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 673, ze zm.).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z 11.12.2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013, Dz.Urz.UE 2018 Nr L 328/1.

2. Źródła prawa międzynarodowego

Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9.05.1992 r., przyjęte w Paryżu dnia 12.12.2015 r., Dz.U. z 2017 r., poz. 36.

Protokół z Kioto do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzony w Kioto dnia 11.12.1997 r., Dz.U. z 2005 r., Nr 203, poz. 1684.

3. Źródła prawa polskiego

Rozporządzenie Ministra Energii z 30.08.2019 r. w sprawie rodzajów programów i projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji (Dz.U., poz. 1665) wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zgodnie z art. 22 ust. 4 ustawy z 17.07.2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, t.j.: Dz.U. z 2022 r., poz. 673, ze zm.

Inne dokumenty

Konkluzje Rady Europejskiej z 8-9 marca 2007 r.

Konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r.

Konkluzje Rady Europejskiej z 10-11 grudnia 2020 r.

Commission Staff Working Document „The support of electricity from renewable energy sources Accompanying document to the Proposal for a Directive Of The European Parliament And Of The Council on the promotion of the use of energy from renewable sources COM(2008) 19 final”, SEC(2008) 57 z 23.01.2008 r.

Wspólne założenia odbudowy z 21.04.2020 r. *A ROADMAP FOR RECOVERY Towards a more resilient, sustainable and fair Europe*;

Bibliografia

- Afionis S., *The European Union in International Climate Change Negotiations*, Londyn-Nowy Jork 2017, s. 186.
- Dröge S., Geden O., *The EU and the Paris Climate Agreement Ambitions, Strategic Goals, and Tactical Approaches*, SWP Comment 2015/C 29, May 2015; <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-eu-and-the-paris-climate-agreement> (dostęp 9.04.2021 r.).
- Hart C.A., Marcellino D., *Subsidies or Free Markets to Promote Renewables?*, "Renewable Energy Law and Policy" 2012, nr 3, s. 196-198.
- Herrera Anchustegui I., Bergqvist Ch., *The Role of State Aid Law in Energy* [w:] T. Soliman Hunter, I. Herrera Anchustegui, P. Crossley, G. Álvarez (red.), *Routledge Handbook of Energy Law*, Oxford 2020; <https://ssrn.com/abstract=3446687> (dostęp 10.04.2021 r.).
- Iliopoulos T., *Dilemmas on the Way to a New Renewable Energy Directive*, „European Energy and Environmental Law Review” grudzień 2018, s. 216.
- Karpiński M., Szyrski M., *Art. 2 Ustawy o odnawialnych źródłach energii* [w:] *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, red. M. Czarnecka, T. Ogłódek, Warszawa 2020, s. 787.
- Lissoń P., *Rynek energetyczny* [w:] *System prawa Unii Europejskiej. Prawo rynku wewnętrznego*, t. 7, red. D. Kornobis–Romanowska, Warszawa 2020, s. 649.
- Lowe P., *Regulating Renewable Energy in the European Union*, "Renewable Energy Law and Policy" 2010, nr 1, s. 17.
- Mauleón I., *The Cost of Renewable Power: A Survey of Recent Estimates* [w:] *Green Energy and Efficiency*, red. A. Ansuategi, J. Delgado, I. Galarraga, Nowy Jork 2015, s. 235-268.
- Mothana Obadi S., Korček M., *EU Energy Security – Multidimensional Analysis of 2005-2014 Development*, "International Journal of Energy Economics and Policy" 2017, nr 2, s. 113-120.
- Nowacki M., komentarz do art. 194 [w:] *Komentarz TFUE*, t. II, red. A. Wróbel, Warszawa 2012, s. 1361.
- Schöning F., Ziegler C., *What is State Aid?* [w:] *State Aid and the Energy Sector*, red. L. Hancher, A. de Hauteclocque, F.M. Salerno, Oxford 2018, s. 7-10.
- Sikora A., *European Green Deal – legal and financial challenges of the climate change*, "ERA Forum" 2020 listopad, s. 687-690.
- Streck Ch., Keenlyside P., von Unger M., *The Paris Agreement: A New Beginning*, "Journal for European Environmental & Planning Law" 2016, nr 13.
- Szafranski A., *Prawo energetyczne. Wartości i instrumenty ich realizacji*, Warszawa 2014, s. 138.
- Twidell J., Weir T., *Renewable Energy Resources*, Londyn-Nowy Jork 2015, s. 4-10.

Streszczenie

Artykuł omawia rozwój regulacji prawnych Unii Europejskiej w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE), jaki miał miejsce w ciągu ostatnich dwudziestu lat. Podjęte w tym okresie działania legislacyjne miały na celu ustanowienie wspólnych ram dla promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenie udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto w UE. Dzięki przyjętym regulacjom stworzono mechanizmy wsparcia finansowego dla produkcji energii ze źródeł odnawialnych

dla szybszego jej wprowadzania na rynek. To z kolei przyczyniło się do przyspieszenia transformacji energetycznej w państwach członkowskich UE.

Abstract

The article discusses the development of EU law regarding renewable energy sources (RES) over the last twenty years. Legislative activity undertaken during this period was aimed at establishing a common framework for promoting “green” energy and increasing the share of RES in gross final energy consumption in the EU. Thanks to the adopted regulations, mechanisms of financial support were created with the aim for the production of RES energy for its faster introduction to the market. Those processes contributed to the acceleration of the energy transformation in the EU Member States

Słowa kluczowe: Unia Europejska, odnawialne źródła energii, transformacja energetyczna, cele klimatyczne, priorytety polityki energetycznej UE

Keywords: European Union, Renewable energy, Energy transformation, Climate goals, Priorities of the Union energy policy